

JOAN F. MIRA

Un prat arriba a l'aigua, i les vaques pasturen l'herbeta amb les potes dins de la mar. A les illes més grans hi ha poblets i carreteres, a les més petites hi ha només unes poques cases, o una casa sola. Cases pulcres, polides, com són totes a Suècia. I davant de cada casa hi ha un pal blanc altíssim, amb la bandera sueca.

Arxipèlag, patriotisme

Al Museu de l'Exèrcit, a Estocolm, la primera sala exposa al visitant les desgràcies de la guerra: des d'un grup de ximpanzès que es mosseguen feroçment, fins a les trinxeres de la Guerra del 14-18 plenes de cadàvers en el fang. Hi ha armes i ossos de vikings, castells medievals escandinaus encara fets de fusta i palla, escenes de la guerra dels Trenta Anys on els suecs van fer i patir tant de mal com els alemanys i com mig Europa, imatges de misèria, de fam, de ferides, i també reproduccions d'uniformes, col·leccions d'armes i d'estendards, artilleria, i tot allò que és propi de la història militar d'un país que durant els segles XVII i XVIII tingué categoria de gran potència europea. Van guanyar moltes terres i moltes batalles, i al final ho van perdre tot; van decidir sàviament que les guerres són el desastre absolut, que Suècia hi renunciava a consciència, i que la pau i la neutralitat significaven un altre estil de forces armades: preparades per rebutjar qualsevol agressió, potents i entrenades, ben proveïdes, i tanmateix dedicades al treball civil. Una gran sala del museu ho explica: a partir de principis del segle XIX, l'exèrcit es dedicà a la pau. Construïa canals, per exemple, a més de preparar fortaleses i defenses. Al Museu de l'Exèrcit no es glorifica la vida militar: simplement s'explica. No s'exalta la guerra: se n'exhibeix el dolor, la desgràcia, la mort miserable en camps de glaç, en basses de fang i de sang, amb els ossos trencats i el ventre obert. Vam ser una gran potència, diuen, vam conquerir moltes terres i vam guanyar moltes batalles, i això només portà més destrucció i més mort. Ja fa dos segles que som un país modestament orgullós de si mateix, no gran poder però important, no lliure de defectes però honradament dedicat a superar-los, un país on els militars no són militaristes i on el patriotisme no és patrioteria. De manera que, cansats de l'antiga dinastia bel·licista, a primeries del segle XIX van buscar un rei nou a França, el comte Bernadotte, i pareix que els ha donat bon resultat, la família. És una monarquia sense escàndols, amb el punt just de representació i de capacitat estètica i decorativa, com els canvis de la guàrdia al palau reial, que fan un gran efecte, amb banda de música i esquadrans a cavall: els cavalls són esplèndids, i els soldats, alts i rossos (algunes, altes i rosses), van impecablement uniformats de blau clar i de groc, els colors nacionals, que els donen un aire ben poc guerrer.

Un país amb bona història pot exhibir sense empatx els seus colors, aquesta és la meua impressió. Als Estats Units d'Amèrica, la bandera és omnipresent: en cada casa i en cada edifici públic i privat, a tot arreu, amb pals o penjada, petita o gran. Fa un efecte de presència excessiva: potser perquè és una de les poques coses que té en comú un país tan extens i una població tan enorme i diversa: la bandera, la Constitució, algunes dates i fets de la història, i poca cosa més. Però embafa, tanta bandera exhibida també com a forma d'afirmar-se. A Suècia és diferent. Davant d'Estocolm hi ha 24.000 illes (vint-i-quatre mil, en lletra), que fan un arxipèlag infinit, on es pot navegar hores i hores, el dia sencer, sense arribar a veure mar oberta. Cada illa, gran com Eivissa o Menorca, petita com Formentera o com Tabarca, està coberta de vegetació verda i espessa fins a la vora de l'aigua, com illots tropicals però amb arbres perfectament boreals. Un prat arriba a l'aigua, i les vaques pasturen l'herbeta amb les potes dins de la mar. A les illes més grans hi ha poblets i carreteres, a les més petites hi ha només unes poques cases, o una casa sola. Cases pulcres, polides, com són totes a Suècia. I davant de cada casa hi ha un pal blanc altíssim, amb la bandera sueca onejant, o amb els colors nacionals en forma de gallardet. En cada illot o illeta, una casa o moltes cases, una bandera o moltes banderes. I tot fa un efecte de perfecta pau, de pàtria tranquil·la, de patriotisme que només vol dir això: som suecs, és casa nostra, ara que és estiu prenem el sol, d'hivern llegim tancats a casa, i això és tot. Fa una mica d'enveja.